

6102 SAYILI TÜRK TİCARET KANUNU İLE ANONİM ŞİRKETLERDE KURUMSAL YÖNETİM İLE İLGİLİ GETİRİLEN YENİLİKLER

Doç. Dr. Rauf Karasu*

ÖZET

6102 sayılı TTK'nın kabulünden önce, Türk hukukunda kurumsal yönetim ilkesi, sadece sermaye piyasası hukukuna tâbi olan anonim şirketler, hatta bu şirketlerin bir kısmını oluşturan “pay senetleri menkul kıymetler borsasına kote olmuş anonim şirketler” için gündeme gelmişken, 6102 sayılı TTK, kurumsal yönetim anlayışını hem halka açık hem de kapalı tip anonim şirketler bakımından kabul etmiştir.

Yeni TTK, bir taraftan kurumsal yönetimin ana ilkelerini somutlaştıran sistem kurucu kurum ve hükümlere yer verirken, diğer taraftan da, çeşitli konularda anılan ilkelere uygun düzenlemeler yapmıştır. Bu kapsamda, yönetim kurulu, genel kurul, denetim, pay sahiplerinin hakları, kamuyu aydınlatma ve şeffaflık alanlarında kurumsal yönetim ile ilgili bir çok hüküm öngörülmüştür. Yine Yeni Kanun anonim şirketlerde emredici hükümler ilkesini kabul ederek, kurumsal yönetim felsefesini en gerçekçi bir şekilde somutlaştırmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kurumsal Yönetim, Kurumsal Yönetim İlkeleri, Anonim Şirketler, Yeni Türk Ticaret Kanunu

* Kırıkkale Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ticaret Hukuku Öğretim Üyesi

THE NEW INSTRUMENTS OF THE COMMERCIAL CODE NO. 6102 WITH REGARD TO CORPORATE GOVERNANCE, FOR THE PUBLIC LIMITED COMPANIES

ABSTRACT

Before the adoption of the Commercial Code No. 6102, the concept of corporate governance was only an issue of public limited companies that were subject to the Capital Markets Act. It should be added that that only those companies that had been registered with the Istanbul Stock Exchange were subject to corporate governance principles. The Code now requires that all public limited companies should follow corporate governance principles.

The Code not only lays down institutional principles, but also contains provisions with regard to rights and obligations of the members of the executive board, auditing, rights of the shareholders, transparency *etc.* The Code oblige to follows corporate governance principles.

Keywords:Corporate Governance, Principles of Corporate Governance, Public Limited Companies, the New Commercial Code

I. GİRİŞ

6102 sayılı TTK'nın kabul edilmesinden önce Türk hukukunda kurumsal yönetim ilkesi, sadece sermaye piyasası hukukuna tâbi olan anonim şirketler, hatta bu şirketlerin bir kısmını oluşturan “pay senetleri menkul kıymetler borsasına kote olmuş anonim şirketler” için gündeme gelmiştir. 6102 sayılı TTK ise, kurumsal yönetim anlayışını hem halka açık hem de kapalı tip anonim şirketler bakımından kabul etmiştir. Yeni TTK, tüm anonim şirketler bakımından asgarî kurumsal yönetim standartlarını getirdiğinden, menkul kıymetleri borsada işlem gören anonim şirketler için SPK Kurumsal Yönetim İlkeleri'nin yanı sıra, TTK'nın öngördüğü kurumsal yönetim ilkeleri de uygulanacaktır.

6102 sayılı TTK, kurumsal yönetim felsefesinin nesnel adalet, hesap verilebilirlik, şeffaflık, kurumsal ve toplumsal sorumluluk gibi ilkelerini tüm anonim şirketler hukukunun kuramsal ve dogmatik düzeninin bir parçası haline getirmiş, bir anlamda somutlaştırmıştır.¹ Bu düzenlemelerle Türk şirketlerinin en iyi şekilde yönetilmeleri, kaynakların etkin bir şekilde kullanımı, bu kapsamda şirket performanslarının artması, menfaat çatışmalarının önlenmesi amaçlanmıştır.

Bu çalışmada Yeni TTK ile anonim şirketlerde kurumsal yönetim ilkeleri ile ilgili getirilen yeni düzenlemeler ayrıntılı olarak incelenektir.

II. KURUMSAL YÖNETİM KAVRAMI VE ÖNEMİ

Bir Anglo-Sakson deyimini olan “*Kurumsal Yönetim*” (*corporate governance*), bir işletmenin en iyi şekilde idaresi ve bu idarenin şeffaf biçimde izlenebilmesi ve kontrol edilmesiyle ilgili temel ilkeler şeklinde tanımlanabilir.² Çeşitli menfaat sahipleri arasındaki yetki ve hak paylaşımını dengeleme amacı taşıyan kurumsal yönetim, dört taşıyıcı kolon üzerine oturur: Şeffaflık (kamuyu aydınlatma), eşit işlem (hakkaniyet-dürüstlük), sorumluluk (dış sorumluluk) ve hesap verebilirlik (iç sorumluluk).³ Kurumsal yönetim, şeffaflık, eşit işlem, sorumluluk ve hesap verebilirlik ilkeleri çerçevesinde, şirket üst yönetiminin sahip olduğu güç ve yetkilerin keyfi kullanımının engellenmesine, işletme faaliyetlerinin etkinliğinin ve verimliliğinin artırılmasına, işletme ile ilgili tüm menfaat sahipleri arasındaki ilişkilerin geliştirilmesine ve haklarının korunmasına, işletmenin finansal tablolarının şeffaflığının ve güvenilirliğinin artırılmasına olanak sağlar.

¹Bkz. *Tekinalp, Ü.*; Türk Ticaret Kanunu Tasarısının Kurumsal Yönetim Felsefesine Yaklaşımı, Uğur Alacakaptan’a Armağan, C. II, İstanbul 2008, s. 635.

²Bkz. *Pulaşlı, H.*, Corporate Governance, Anonim Şirket Yönetiminde Yeni Model, Ankara 2003, s. 4; *Poroy (Tekinalp/Çamoğlu)*, Ortaklıklar ve Kooperatif Hukuku, Güncelleştirilmiş 12. Bası, İstanbul 2010, N. 471a; Doktrinde yapılan diğer tanımlar için bkz. *Paslı, A.*, Anonim Ortaklık Kurumsal Yönetimi, İstanbul 2005, s. 21 vd.

³ Bkz. *Paslı*, s. 69 vd.; *Yavasi, M.*, A Socio-Legal and Economic Introduction to Corporate Governance Problems in the EU, 22 *The Company Lawyer*, s. 163-164.

Ulusal ekonomilerin büyümesi, uluslararası ekonomik ilişkilerin gelişmesi, uluslararası sermaye akışkanlığının artması, şirket hissedarlarının işletme yönetimindeki etkinliklerinin azalması, şirket yönetim kurulları ve özellikle kurul içinde Murahhas yönetici unvanını taşıyan yöneticilerin verdikleri kararların öneminin artması gibi faktörler kurumsal yönetim kavramının doğuşunda önemli bir etki yapmıştır.⁴

Dünya çapında ilgi gören kurumsal yönetim, yaygınlık kazanarak, her ilgili uluslararası kuruluş ve ülke, bu konuda davranış kodeksleri çıkarmıştır. Ancak anılan ilkelerle ilgili son söz henüz söylenmemiştir. Bu ilkelerin, davranış kuralları mı yoksa geleceği şekillendiren ilkeler mi oldukları açıklık kazanmamıştır.⁵

III. 6102 SAYILI TÜRK TİCARET KANUNUNDAN ÖNCE TÜRKİYE'DE KURUMSAL YÖNETİMLE İLGİLİ DÜZENLEMELER

Uluslararası alanda "corporate governance" terimi ile anılan kurumsal yönetim ilkeleri, esasında hisse senetleri borsada işlem gören anonim şirketler için öngörülmüştür. Ancak diğer anonim şirketlere ve tüm işletmelere hatta yönetim ve denetimin olduğu her kuruma ve kuruluşa, nihayet Devlete de tavsiye edilecek bir kapsam ve yaygınlık kazanmıştır. Türk hukukunda da kurumsal yönetim ilkesi, 6102 sayılı TTK'nın kabulünden önce sadece sermaye piyasası hukukuna tâbi olan anonim şirketler, hatta bu şirketlerin bir kısmını oluşturan "pay senetleri menkul kıymetler borsasına kote olmuş anonim şirketler" için gündeme gelmiştir. Türkiye'de kurumsal yönetim ilkeleri ile ilgili ilk çalışma, TÜSİAD tarafından hazırlanan 2002 tarihli "Kurumsal Yönetim En İyi Uygulama Kodu"dur. Bu koda özellikle yönetim kurulunun oluşumu ve çalışma şekli açısından yönetimde kurumsallaşmayı sağlayacağı düşünülen kurallar belirlenmiştir. TÜSİAD'ın kurumsal yönetim kodunu, SPK'nın OECD (Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü)'nin "Kurumsal Yönetim İlkeleri"ni temel alarak 2003 yılında hazırladığı kurumsal

⁴ Koçel T. İşletme Yöneticiliği, Beta Yayınları, İstanbul 2003, s. 89.

⁵ Bkz. 6102 sayılı TTK'nın genel gerekçesi, 92 nolu paragraf.

yönetim ilkeleri takip etmiştir. Bu ilkeler Temmuz 2005 yılında OECD ilkelerinde yapılan değişiklik çerçevesinde Sermaye Piyasası Kurulu tarafından güncellenmiştir. Kurumsal yönetim alanında rehber niteliğinde olan bu ilkeler, Türkiye'de ilk kez bu alandaki ortak anlayış eksikliğini gidermiştir. Söz konusu ilkeleri uygulama, şirketlerin isteğine bırakılmıştır. Ancak SPK, 10.12.2004 tarihli Kurul kararıyla şirketlere, faaliyet raporlarına ek olarak “kurumsal yönetim ilkeleri uyum raporu” hazırlama yükümlülüğünü getirmiştir. Raporda, SPK Kurumsal Yönetim İlkeleri’nden hangi prensiplere uyulduğu, hangi prensiplere uyulmadığı, uyulmayanlar hakkında uyulmama gerekçeleri ile bu prensiplere tam olarak uyulmaması sonucunda meydana gelecek çıkar çatışmalarına ilişkin bilgiler açıklanmaktadır. Bu sistem “uygula, uygulamıyorsan açıkla” şeklinde ifade edilmiştir⁶.

Türkiye’de kurumsal yönetimle ilgili diğer bir düzenleme de İMKB tarafından 2007 yılında yayınlanan “İstanbul Menkul Kıymetler Borsası Kurumsal Yönetim Endeksi”dir. İMKB Kurumsal Yönetim Endeksi, İMKB pazarlarında işlem gören (Gözaltı Pazarı ve C listesi hariç) ve Sermaye Piyasası’nda Derecelendirme Faaliyeti ve Derecelendirme Kuruluşlarına İlişkin Esaslar Tebliği kapsamında, kurumsal yönetim ilkelerine uyuma ilişkin olarak belirlenmiş derecelendirme notu 10 üzerinden en az 7 olan şirketlerin hisse senetlerinden oluşmaktadır. 01.11.2011 tarihi itibarıyla endekste 33 şirket bulunmaktadır.⁷ İMKB Kurumsal Yönetim Endeksi, kurumsal yönetim uygulamalarının

⁶ Bu konuda Pulaşlı, 6102 sayılı TTK’da kurumsal yönetim ilkeleri çerçevesinde kabul edilen ilke ve yeniliklerin, halka açık ve halka açık olmayan bütün anonim şirketler için emredici olarak düzenlendiğini gözden kaçırarak, 6102 sayılı TTK’da öngörülen kurumsal yönetim ilkeleri için de, “uygula ya da açıkla” ilkesinin geçerli olduğunu iddia etmiştir. Oysa aşağıda ayrıntılı olarak açıklandığı üzere, 6102 sayılı TTK, bağımsız denetim, eşit işlem ilkesi gibi, SerPK’da mevcut bir çok kurumsal yönetim ilkesini emredici olarak düzenlediği gibi, kurumsal yönetim ile doğrudan ilgili olmasına rağmen SerPK’da mevcut bulunmayan bazı temel kurallar da içermektedir. Örneğin, riskin erken saptanması ve yönetimi (TTK m. 378), yönetim kurulunun devredilemez nitelikteki finansal planlama görevi (TTK m. 375/1-c) ve bilgi toplumu hizmetleri bağlamında internet sitesi, 6102 sayılı TTK’da öngörülen kurum ve kurallardır.

⁷ <http://borsaistanbul.com/data/Brosurler/Kurumsal%20Y%C3%B6netim%20Endeksi.pdf>.

gelişmesine yardımcı olmak, şirketleri kurumsal yönetim uygulamaları ve öteki şirketlere referans olmaları konusunda teşvik etmek amacıyla düzenlenmiştir.

IV. 6102 SAYILI TÜRK TİCARET KANUNUNDA KURUMSAL YÖNETİME İLİŞKİN YENİ DÜZENLEMELER

1. Yönetim Kurulu İle İlgili Düzenlemeler

Kurumsal yönetim ilkelerinin en önemli ilgi alanı yönetim kuruludur. Yönetim kurulu, şirketin kurumsal yönetim yapısının en üstünde yer alan, pay sahipleri, yatırımcılar ve diğer paydaşlara karşı birinci derecede sorumlu olan organdır.

Yeni TTK, yönetim kurulunu hem yapısal hem de işlevsel yönden kurumsal yönetim ilkelerini gözeterek düzenlemiştir. Kurumsal yönetim anlayışına uygun olarak profesyonel yönetim kurulu ilkesini kabul etmiştir. Bu kapsamda üyelerin pay sahibi olma şartı kaldırılarak, hem pay sahibi sayısından fazla üyeden oluşan bir yönetim kuruluna inkan tanınmış hem de, yapay çözümlere başvurulmadan, uzman ve profesyonel yönetim kurullarının kurulabilmesinin yolu açılmıştır.⁸ Bu düzenleme ile aynı zamanda yönetim ile sermaye sahipleri arasındaki farklılık belirgin hale getirilmiştir. 6102 sayılı TTK, 6762 sayılı TTK'dan farklı olarak, gerçek kişilerin yanında tüzel kişilerin üye olmasına imkan tanımıştır. Yine yönetim kurulu üyelerinin ve tüzel kişi adına tescil edilecek gerçek kişilerin tam ehliyetli olması gerektiği açıkça ifade edilerek, 6762 sayılı TTK döneminde yapılan ayırt etme gücü bulunan küçük ve kısıtlıların yönetim kurulu üyesi olup olmayacağı konusunda yapılan tartışmalara son verilmiştir. Profesyonel tüzel kişilerin şirket yönetim kurullarında yer alması öngörülerek, söz konusu tüzel kişilerin sorumluluk taşıması da arzu edilmiştir. Bu nedenle 6762 sayılı TTK'dan farklı olarak, tüzel kişi temsilcisi olarak ya da tüzel kişinin önerdiği kişi olarak genel kurul

⁸Bkz. 359. maddenin 1. fıkrasının gerekçesi (b); *Kırca, İ.* (Şehirli Çelik, Feyzan Hayal/Manavgat, Çağlar), Anonim Şirketler Hukuku C. I, Temel Kavram ve İlkeler Kurulu Yönetim Kurulu, Ankara 2013, s. 413.

tarafından yönetim kurulu üyeliğine seçilen kişilerin sadece şahsi sorumlulukları yerine, tüzel kişilerin bizzat sorumluluğu kabul edilmiştir.

6102 sayılı TTK'nın 367. maddesi, 6762 sayılı TTK'nın 319. maddesinin ikinci fıkrası hükmü gibi, yönetim yetkisinin, bazı yönetim kurulu üyelerine ve/veya üçüncü kişilere devredilmesini düzenlemektedir.⁹ Ancak yeni düzenlemede yetki devrinin ve bölünmesinin içeriği ve sınırları daha ayrıntılı düzenlenerek bu konudaki tereddütler giderilmiştir. Söz konusu hükümlerle, yönetim kurulu yanında ondan tamamen bağımsız, "yönetim" diye adlandırılan bir organ yaratılmamış, sadece şirketin işletme amacının elde edilebilmesi için gerekli tüm kararların alınması hakkının, bazı yönetim kurulu üyelerine ve/veya üçüncü kişilere (*gestion, Geschäftsführung, management*) kısmen veya tamamen devrine imkân verilmiştir.¹⁰

Anonim şirket organlarının görev ve yetkilerinin keskin çizgilerle belirlenmesi, kurumsal yönetim ilkelerinin, özellikle şeffaflık ilkesinin etkin bir şekilde uygulanması açısından büyük bir önem taşımaktadır. Zira şeffaflık, şirketin mali yapısının saydamlığı yanında kurumsal yapının da netliğini de gerektirmektedir. Ayrıca organların aldıkları kararlar konusunda hesap verebilir durumda olma yükümlülüğü ve ilgililere karşı sorumlu olmaları, bu organların hukuki konumlarının netleştirilmesini gerekli kılmaktadır. Bu kapsamda, 6102 sayılı TTK, yönetim kurulunun devredilemez ve vazgeçilemez görev ve yetkilerini altı bend halinde sayarak, genel kurul-yönetim kurulu ilişkisinde her şeye kadir bir genel kurul modelini reddetmiş, onun yerine organlar arasında

⁹ Devir, kural olarak temsil yetkisinin devrini içermez. Bunun için temsil yetkisinin 370. maddeye göre ayrıca veya aynı işlemde açıkça belirtilmek suretiyle devri gerekir. Bkz. TTK'nın 367. maddesinin gerekçesi.

¹⁰ Yeni getirilen yönetim düzeni, anonim şirketlerin gereksinim duyduğu yönetim şekli için büyük bir esneklik sağlamıştır. Bu sistem, yönetim kurulu üyelerini, ABD'de uygulanan, yönetim hakkını haiz olan (*intern, executive*) ve olmayan (*exter, non-executive*) üyeler ayrımına tâbi tutmaya elverişli olduğu gibi, yönetimin tek kurullu (monist) rejime göre şekillenmesine veya Almanya'da uygulanan iki organlı (*dualist*) anlayış uyarınca oluşturulmasına da imkân vermektedir. Hatta Fransa'da geçerli "*Président Directeur Général*" sisteminin uygulanmasına da müsaittir. Bkz. TTK'nın 367. maddesinin gerekçesi.

görevler ayrılığına dayalı eşitlikçi modeli benimsemiştir. Bu suretle, çoğunluk pay sahiplerinin genel kurulu kullanarak azlığın aleyhine yönetime müdahale etme imkanları ellerinden alınmıştır. Ayrıca bütün anonim şirketler için geçerli olacak biçimde yönetim kurulunun temel görev ve yetkilerinin devrinin yasaklanmasıyla da bu görev ve yetkilerden doğan sorumluluğun daima yönetim kuruluna ait olacağı, yönetim kurulunun bu sorumluluktan kurtulamayacağı belirtilmiştir.¹¹

6102 sayılı TTK'nın 375. f.1, b. c) maddesi hükmü, yönetim kurulunun sadece devredilemez bir görev ve yetkisine işaret etmemekte, aynı zamanda yönetim kurulunun bir temel kurumsal yönetim kurumu olan iç denetim mekanizmasını kurmakla görevli olduğunu da ifade etmiştir.¹² Madde gereğinden de anlaşıldığı üzere, "finans denetimi" terimi ile iç denetim kastedilmiştir.¹³ Finans denetimi veya iç denetim sadece halka açık şirketler için değil, bütün şirketler için öngörülmüştür. Şirketin büyüklüğü veya halka açık olup olmaması, sadece kurulacak sistemin niteliği ve hacmini etkileyebilir. Kanunun bu açılımı bir yandan, kurumsal yönetim yaklaşımının kanunen somutlaşması, diğer yandan da işletme iktisadının iç kontrol kurallarının Kanuna yansımaları demektir.¹⁴

6102 sayılı TTK'nın 366. maddesinin 2. fıkrasına göre, yönetim kurulu, işlerin gidişini izlemek, kendisine sunulacak konularda rapor hazırlamak, kararlarını uygulamak veya iç denetim amacıyla, içlerinde yönetim kurulu üyelerinin de bulunabileceği komiteler ve komisyonlar kurabilir. Söz konusu hükümde 6762 sayılı TTK m. 318/II'den farklı olarak iç denetim amacıyla da komite ve komisyon kurulabileceği, komite ve komisyonlarda yönetim kurulu üyesi olmayan kişilere de yer verilebileceği öngörülmüştür.¹⁵ Söz konusu bu komite ve komisyonlar,

¹¹ *Kırca*, (Şehirli/Manavgat), s. 539.

¹² *Tekinalp*, Alacakaptana Armağan, s. 641.

¹³ Bkz. madde 375 bend c) nin gerekçesi.

¹⁴ *Tekinalp*, Alacakaptana Armağan, s. 641.

¹⁵ Bu komiteler ile ilgili ayrıntılı bilgi için bkz. *Doğan*, B. F.; Anonim Şirket Yönetim Kurulunun Organizasyonu ve Yönetim Yetkisinin Devri, 2. Baskı, İstanbul 2011, s. 83.

yönetim kurulunun görev ve sorumluluklarının sağlıklı bir biçimde yerine getirilebilmesine katkı sağlayacaktır.

6102 sayılı TTK'nın, 378. maddesinde belirtilen "riskin erken saptanması ve yönetimi" komitesi ise ilk defa bu Kanun'la hukuk sistemimize girmiştir. Şirketin varlığını, gelişimini ve devamını güvence altına almayı amaçlayan bu düzenleme, kurumsal yönetim ilkelerinin uygulanması bakımından büyük önem arz etmektedir. Bu komite, TTK'nın 375. maddesinin c) bendinde tüm anonim şirketler için öngörülmuş finans denetimi ve denetim komitesi yanında bir diğer iç kontrol mekanizması işlevini görmektedir. Ancak denetim komitesi şirket yönetimini gözetim altında tutarken, bu komite sadece risklere odaklanmaktadır. Ayrıca denetim geçmişe yönelik bir inceleme iken, risk yönetimi gelecekle ilgilidir.¹⁶ Yine denetimin yönetimi söz konusu değilken, risk yönetilebilir.¹⁷

6102 sayılı TTK'nın 378. madde hükmü ile, payları borsada işlem gören şirketlere uzman bir komite kurma zorunluluğu getirilirken, diğer şirketlerde denetçinin böyle bir komite kurulması gerekliliğini yönetim kuruluna bildirmesi üzerine kurulması zorunlu hale gelmektedir. Riskin erken saptanması ve yönetimi komitesi, bazı yönetim kurulu üyelerinin görevlendirilmeleri suretiyle oluşturulabileceği gibi, tamamen üçüncü kişilerden de oluşturulabilir. Kanun koyucu risklerin erken teşhisi ve yönetimi komitesine aynı zamanda bir iç denetim komitesinin görevlerini de yüklediğinden, halka açık şirketlerde bu komitenin bir tarafsız yönetim kurulunun başkanlığında çalışması uygun olacaktır.¹⁸ Komite, yönetim kuruluna her iki ayda bir vereceği raporla durumu değerlendirerek, varsa tehlikelere işaret edecek ve çözüm yollarını gösterecektir. Bu rapor yönetim kurulunca denetçiye de gönderilecektir.

¹⁶ Risk yönetimi, doğrudan şirkete yönelik yakın ve ciddi bir tehlike mevcut olmasa da, şirketin ülke, piyasa, likidite, sektör ve enflasyon riskleriyle konjonktürel risklerden korunması ve muhtemel tüm risklerin kontrol altında tutulmasını sağlayan önlemlerin uygulanması demektir. Bkz. *Tekinalp*, Alacakaptana Armağan, s. 642.

¹⁷ Bkz. 378. maddenin gerekçesi; *Doğan*, s. 110.

¹⁸ Bkz. 378. maddenin gerekçesi.

6102 sayılı TTK'nın 557. maddesinde öngörülen farklılaştırılmış teselsül de kurumsal yönetim ile yakından ilgilidir. Bu düzenleme "executive" ve "non-executive" üye ayrımının sorumluluk hukukuna yansımadır.¹⁹ Farklılaştırılmış teselsül, 6762 sayılı Kanun döneminde geçerli olan mutlak teselsül anlayışı yerine, sorumluların tüm zararı değil, ortak kusurla birlikte vermiş oldukları aynı zararı tazmin etmelerini öngörür, ortak zarar dışındaki zararı teselsül dışında bırakır.²⁰ Farklılaştırılmış teselsül öğretisi adil olduğu gibi, modern sorumluluk anlayışına ve kuramsal yönden teselsül kavramının gerçek anlamına da uygundur.²¹

6102 sayılı TTK'nın 375. maddesinin f) bendinde yönetim kuruluna kurumsal yönetim açıklamasının düzenlenmesi görevi de verilmiştir. Söz konusu bu yetki ve görev, yönetim kurulunun devredemeyeceği ve vazgeçemeyeceği yetki ve görevler arasında sayılmıştır. Bu düzenleme, üçüncü kişilere ve ilgili kurumlara bilgi vermek yanında, yönetim kurulunun şirketi ve kendisini kurumsal yönetim kuralları, yani SPK'nın tebliğindeki liste bağlamında değerlendirmesini istemekte, böylece bu kurallara göre yönetim kurulu hem şirketi hem de kendisini denetlemektedir. Söz konusu kurumsal yönetim açıklamasıyla yönetim kurulu kendisini hesap verebilirlik testine tabi tutmakta, şeffaflık ilkesine ne ölçüde uyduğunu bizzat kontrol etmekte, nihayet yönetim kurulu yönettiği şirketin kurumsal yönetim sıralamasındaki yerini de öğrenmektedir.²²

6102 sayılı TTK'da yönetim kurulunun özen yükümlülüğü, nesnel adil ve uygulanabilir kurallara bağlanmıştır. 369. maddede özen ve bağlılık yükümlülüğü olmak üzere birbirleriyle bağlantılı iki yükümlülük

¹⁹ *Tekinalp*, Alacakaptana Armağan, s. 641.

²⁰ Bu konuda ayrıntılı bilgi için bkz. *Akdağ-Güney*, Necla, Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu, İstanbul, 2008; *Göktürk*, Kürşat/Can, Mehmet Çelebi, Farklılaştırılmış Teselsülün - Özellikle - Dış İlişki Bakımından Anlamı ve Bankacılık Kanununun Şahsi İflas Sorumluluğu İle Karşılaştırılması, İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi Cilt:2 Sayı:2 Yıl 2011, s. 248 vd.

²¹ *Tekinalp*, Alacakaptana Armağan, s. 643.

²² *Tekinalp*, Alacakaptana Armağan, s. 644.

düzenlenmiştir. Her iki yükümlülüğe yönetim kurulu üyeleri yanında yönetimle görevli üçüncü kişiler de tabi tutulmuştur. Özen yükümlülüğü, 6762 sayılı TTK m. 320’de benimsenen atıflı sistemden kurtarılmıştır. Özen borcunda tedbirli bir yöneticinin özeni esas alınmak suretiyle objektif bir ölçüt getirilmiştir. Özen borcunu düzenleyen 369. maddenin ve özen borcuyla bağlantılı olan yönetim kurulu üyeleri ve yöneticilerinin sorumluluğunu düzenleyen 553 vd. maddelerinin emredici olarak düzenlenmiş olması nedeniyle, özen borcunun seviyesini düşürmeye yönelik sorumsuzluk anlaşmaları kesin hükümsüz olacaktır.²³

6102 sayılı TTK’nın 392. maddesi, ağır ve kapsamlı sorumluluğun bir gereği olarak, her yönetim kurulu üyesine şirketin bütün iş ve işlemleri hakkında bilgi alma ve inceleme hakkı tanınmıştır. Ancak bilgilendirilen üye yönetebilir ve doğru zamanda doğru kararı alabilir.

6102 sayılı TTK’nın 1527. maddesi, 6762 sayılı TTK’dan farklı olarak, teknolojiye yaşanan gelişmeleri de dikkate alarak, yönetim kurulu toplantılarının elektronik ortamda yapılmasına imkan tanımıştır. Buna göre, anonim şirket yönetim kurulu toplantıları tamamen elektronik ortamda yapılabileceği gibi, bazı üyelerin fiziken, bir kısım üyelerin ise elektronik ortamda katılması yoluyla da icra edilebilecektir. Bu yolla yönetim kurulunun etkin ve kolay bir şekilde toplantı yapması sağlanmıştır.

Kapalı anonim şirketlerde yönetim kurulunun görevleri kayıtlı sermaye sistemi, avans kar dağıtımı gibi yeni kurumlar sebebiyle ağırlaşmıştır.

Şirketler topluluğu kapsamında bağlı yönetim kurulunun, bağımsız yönetim kurulundan farklı olarak bağlılık raporu yayımlamak (m. 199), hakimiyetin kötüye kullanılmasından doğan kaybın denkleştirilmesini istemek (m. 22), topluluğun somut politikalarının gereği olan talimatlarına uymak (m. 203 vd.) gibi kapsamlı bir bilgi verme yükümlülüğü bulunmaktadır. 6102 sayılı TTK’nın 517. maddesi uyarınca, Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurulu’nun yayınladığı 27

²³ Bkz. *Kırca*(Şehirli Çelik/Manavgat), 662; *Spindler*, MünchKomm AktG, § 93 Nr. 26.

numaralı konsolidasyon standardına göre yükümlü işletme ve bu işletmenin ana şirket olması halinde bu şirketin yönetim kurulunun, topluluk finansal tablolarını ve faaliyet raporunu hazırlamak, topluluk denetçisine toplulukla ilgili bilgi ve belge vermek (m. 401.3), topluluk bağlılık raporunu sunmak, bağlı şirketlerin kayıplarını denkleştirmek gibi yükümlülükleri ve bundan doğan sorumlulukları bulunmaktadır (m. 202.1). 6762 sayılı TTK'da, yönetim kurulu üyeleriyle ilgili olarak sadece m. 309 ile 304 vd. ve 336 vd. hükümleri bağlamında tek sorumluluk davası düzenlenmişken, 6102 sayılı TTK, anılan hükümleri karşılayan 559-551 ve 553 vd. maddeleri yanında, 202, 204 ve 206. madde hükümlerini de öngörmüştür. Yine 193. maddede, birleşme, bölünme ve tür değiştirme ile ilgili özel sorumluluk halleri düzenlenmiştir.²⁴

6102 sayılı TTK'nın 68 vd. maddelerinde finansal tabloların, Uluslararası Finansal Raporlama Standartları'nın özdeşi olan Türkiye Muhasebe Standartları'na göre hazırlanması gerektiği belirtilmiştir. Büyük sermaye şirketleri finansal tablolarını bu standartlara göre hazırlamak zorundadır. Ancak Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurulu, orta ve küçük ölçekli sermaye şirketleri, şahıs şirketleri, tek kişi işletmeleri ile KOBİLER için özel standartlar yayımlayacaktır. Bu suretle hesap verebilirlik ve şeffaflık yönünde bir devrim gerçekleştirilerek, Türkiye'nin uluslararası piyasaların dilini kullanmasının ve pay sahiplerinin güvenilir bir şekilde hesap almasının yolu açılmıştır.²⁵

2. Pay Sahiplerinin Korunması İle İlgili Düzenlemeler

Kurumsal yönetim açılımının çıkış noktası yatırımcının, yani dar anlamda pay sahibinin şirketteki konumunun düzeltilmesi ve korunmasıdır.²⁶ Yatırımcı olmadan sermaye şirketi düşünülemez. Bu nedenle Yeni Kanun pay sahipleri demokrasisine önem vererek, pay sahibinin hakları konusunda köklü değişiklikler yapmıştır.

²⁴ Tekinalp, Alacakaptana Armağan, s. 640 vd.

²⁵ Tekinalp, Alacakaptana Armağan, s. 647.

²⁶ Tekinalp, Alacakaptan'a Armağan, s. 636.

Doktrinde yazılı olmayan bir temel hukuk ilkesi olarak kabul edilen eşit işlem ilkesi²⁷, 6102 sayılı TTK'nın 357. maddesiyle kanunî bir ilke hâline getirilmiştir. Eşit işlem ilkesi, anonim şirketin kaderini belirleme gücünü elinde bulunduran çoğunluğun ve yönetimin, öznel ve keyfi karar ve uygulamalarına bir sınırlama getirmektedir.²⁸ Eşit işlem ilkesi, pay sahiplerini eşitsizliğe karşı koruduğundan ve onlara asgarî bazı hakların tanınmasını güvence altına aldığından, mevcut ve gelecekteki pay sahiplerinin sermaye piyasasına güven duymasına, dolayısıyla hem anonim şirketler hukukunun hem de sermaye piyasasının etkin bir şekilde işlemesine büyük bir katkı sağlamaktadır. Eşit işlem ilkesi, esas sözleşmelerdeki hükümlerin adil ve menfaatler dengesine uygun bir şekilde yorumlanmasını da sağlamaktadır.²⁹ Bu nedenle eşit işlem ilkesi, kurumsal yönetim ilkelerinin temel kolonlarından hakkaniyet ilkesi ile yakından ilgilidir³⁰. Nitekim SPK'nın kurumsal yönetim ilkelerinde eşit işlem ilkesi, pay sahiplerinin genel kurul toplantılarına katılımının sağlanması bağlamında özel olarak dikkate alınmıştır.³¹ TTK'nın 391. maddesinde eşit işlem ilkesine aykırı yönetim kurulu kararları butlan yaptırımına tabi tutulmuştur. Ayrıca eşit muamele ilkesini gelecek için sürekli olarak ortadan kaldırmayı ve pay sahiplerine keyfî muamelede bulunmayı amaçlayan esas sözleşme değişikliğine ilişkin bir genel kurul kararı bâtil sayılmalıdır. Zira eşit işlem ilkesi, TTK'nın 357. maddesinde temel ilkeler başlığı altında düzenlenerek, pay sahiplerinin eşit işleme tâbi tutulma hakkı, temel haklardan biri olarak kabul edilmiştir. Eşit işlem

²⁷ Bkz. Omağ, M. K., Anonim Şirketler Hukukunda Eşit İşlem İlkesi, Hukuk Araştırmaları Dergisi, 1986, C. I, S. 1, s. 1 vd., 4; SPK Kurumsal Yönetim İlkeleri, 1. Bölüm, 8. 1. Söz konusu SPK Kurumsal Yönetim İlkelerinde de, tüm pay sahiplerine eşit muamele edilmesi gerektiği vurgulanmıştır.

²⁸ Doktrinde eşit işlem ilkesinin çoğunluk ilkesi karşısında adaleti sağlayıcı foksiyonuna vurgu yapılmaktadır. Bkz. Yıldız, Ş., Anonim Ortaklıkta Pay Sahipleri Açısından Eşit İşlem İlkesi, Ankara 2004, s. 58 vd.; Şehirli Çelik(Kırca/Manavgat), s. 133.

²⁹ Bkz. TTK'nın 357. maddesinin gerekçesi.

³⁰ Bkz. Paslı, s. 182 vd.

³¹ Bkz. SPK Kurumsal Yönetim İlkeleri, m. 1.1.1., 1.3.5.; 1.3.6.

hakkının sürekli olarak kaldırılması, ahlâka ve adâba aykırı olacağı gibi, anonim şirketin temel yapısı ve niteliği ile de bağdaşmaz.³²

6102 sayılı TTK, pay sahiplerine bazı yeni haklar da tanımıştır. Ayrıca mevcut bazı haklar ise genişletilerek modern bir yapıya kavuşturulmuştur³³. Bu kapsamda genel kurulda temsilci aracılığıyla oy verilmesi, çağdaş uygulamalara uygun bir sisteme bağlanmış, özel denetçi talep hakkı bireysel bir hak haline dönüştürülmüş, pay sahibinin bilgi alma ve inceleme hakkı genişletilerek modern yapıya kavuşturulmuş ve oyda imtiyaz sınırlandırılmıştır. Pay sahiplerine birleşme, bölünme ve tür değiştirme gibi yapısal değişikliklerde, haklarının özdeşini talep etme, şartları varsa şirketten çıkma, inceleme, denetleme ve iptal davası başta olmak üzere, birçok dava hakkı tanınmıştır.

Yeni TTK azlık hakları alanında da önemli iyileştirmeler sağlamıştır. Haklı sebeplerle fesih hakkı gibi yeni azlık haklarının ihdas edilmesi, genel kurul toplantısına ilişkin olarak azlığa tanınan bilânço görüşmelerinin ertelenmesini talep hakkının sağlıklı bir düzenlemeye kavuşturulması bunlar arasında sayılabilir.

3. Genel Kurul İle İlgili Düzenlemeler

6102 sayılı TTK'nın 407. maddesi ile yönetim kurulu üyeleri ile denetçilerin genel kurula katılmaları zorunluluğu getirilerek, Kurumsal Yönetim İlkeleri'nden biri olan "hesap verebilirlik" yönünde önemli bir adım atılmıştır. Murahhas üyeler ile en az bir yönetim kurulu üyesi ve denetçi bakımından genel kurula katılma yükümlülüğü öngörülmüştür.

Kurumsal Yönetim İlkeleri'nden biri olan "Hakkaniyet" (dürüstlük) ilkesi bağlamında genel kurul kararlarının geçersizliğine ilişkin yeni düzenlemeler yapılmıştır. Bu kapsamda genel kurul kararlarının butlanı ilk defa düzenlenmiştir³⁴.

³² Bkz. *Karasu*, Emredici Hükümler, s. 82; *Moroğlu*, s. 38.

³³ Ayrıntılı bilgi için bkz. *Karahan, S./Bozgeyik H.*; *Şirketler Hukuku*, 1. Baskı, Konya 2012, s. 603 vd.

³⁴ Ayrıntılı bilgi için bkz. *Karasu, R.*, Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü, Prof. Dr. Firat Öztan'a Armağan, Ankara 2010, s. 1239 vd.; *Korkut, Ö.*; 6012 Sayılı Türk Ticaret

Yeni TTK ile genel kurul toplantılarına elektronik ortamda katılma, öneride bulunma, görüş açıklama ve oy kullanma mümkün hale gelmiştir. Bu yolla genel kurula katılım artırılarak genel kurulda “güç boşluğu” sorununun çözümüne katkı sağlanacaktır. 6102 sayılı TTK’da, bir anonim şirket pay sahibinin genel kurulda azami olarak temsil edilmesinin sağlanması amacıyla, genel kurulda temsilci aracılığıyla oy verilmesi çağdaş uygulamalara uygun bir sisteme bağlanmıştır. Bu kapsamda pay sahibinin temsiline ilişkin 6762 sayılı Kanunda yer almayan yeni kurumlar öngörülmüştür. “Organ temsilcisi”, “bağımsız temsilci”, “kurumsal temsilci” ve “tevdi temsilcisi” olmak üzere dört farklı toplu temsil türü öngörülmüştür (m. 428-431). Özellikle kurumsal temsilci kurumu ile bir taraftan oy haklarının belli görüşler ve öneriler yönünden örgütlenmesi gerçekleşecek, diğer taraftan da “güç boşluğu” sorununun sakınca yaratmayacak bir düzeye indirilmesi gerçekleşmiş olacaktır. Dağınık oyların kurumsal yönetim ilkeleri esas alınarak örgütlenmesi, kurumsal yönetim kavramının temel amacı olan pay sahiplerinin konumunu güçlendirecektir.³⁵

6102 sayılı TTK’nın 434. maddesinde, çoğunluk ile azınlık arasındaki menfaatler dengesinin ayarlanması, azınlığın çoğunluk karşısında korunması ve azınlığın da yönetime katılımının sağlanması amacıyla birikimli oy kullanma yöntemi³⁶ kabul edilmiştir.

6102 sayılı TTK’nın 419. maddesinin 2. fıkrası uyarınca, yönetim kurulu, genel kurulun çalışma esaslarını belirleyen bir iç yönerge hazırlamak zorundadır. Bu iç yönergenin asgari unsurları Gümrük ve Ticaret Bakanlığı tarafından belirlenecektir. Yönetim kurulları hazırladıkları iç yönergeleri genel kurulun onayına sunarlar. Onaydan

Kanununa Göre Anonim Şirketlerde Genel Kurul Kararlarının Butlanı, Adana 2012. s. 1 vd.

³⁵ Tekinalp, Alacakaptana Armağan, s. 640 vd.

³⁶ Bu konuda ayrıntılı bilgi için bkz. Nilsson, G. O., Halka Açık Anonim Ortaklıklarda Birikimli Oy Kullanımı, Bilgi Toplumunda Hukuk, Ünal Tekinalp’e Armağan, İstanbul 2003 C I., (563 vd).

sonra tescil ve ilan edilir. Söz konusu bu düzenleme de genel kurulun işleyişi konusunda şeffaflığı artıran bir düzenlemedir.

4. Denetim İle İlgili Düzenlemeler

6102 sayılı TTK ve 660 sayılı KHK ile sermaye şirketlerinin denetimine ilişkin hükümler tamamen değişmiştir. 6102 sayılı TTK, bir şirket organı olan, ancak mesleki kalite şartı aranmayan murakıpları (denetim organı) kaldırarak, yerine bağımsız denetim kurumunu getirmiştir³⁷. Bağımsız denetim ile, şirketin kanunî organı olmayan ve herhangi bir şekilde veya sıfatla şirket bünyesi içinde yer almayan, tarafsız ve uzman denetçiler aracılığıyla yapılan denetim kastedilmektedir. Şirketin veya topluluğun finansal ve konsolide tablolarının ve yıllık raporlarının, Kanuna, Türkiye Muhasebe Standartları'na ve esas sözleşmeye uygunluk açısından denetlenmesi zorunluluğu getirilmektedir. Denetim sonucunda hazırlanacak raporda, yönetim kurulunun yasalara uygun hareket edip etmediği, şirketin varlığını tehdit eden olguların bulunup bulunmadığı, ticarî defterlerin hukuka uygun tutulup tutulmadığı, finansal tabloların ve yıllık raporun dürüstlük ve şeffaflık ilkesine uygun düşüp düşmediği, denetimin kapsamı ve niteliği belirtilmektedir. Bağımsız dış denetimden geçmeyen finansal tablolar ve yıllık raporlar, düzenlenmemiş hükmünde sayılmaktadır.

6335 sayılı Kanun'un 18. maddesi ile 6102 sayılı TTK'nın 397. maddesine eklenen dördüncü fıkraya göre, denetime tabi olacak şirketler Bakanlar Kurulu'nca belirlenecektir. Yeni değişiklik ile bağımsız denetim, tüm sermaye şirketlerine değil, Bakanlar Kurulu'nca denetime tabi olduğu belirlenen şirketlere uygulanacaktır. Bakanlar Kurulunun 2012/4213 sayılı kararı ile de bağımsız denetime tabi olacak şirketler belirlenmiş ve söz konusu Karar 23.01.2013 tarih ve 28537 sayılı Resmi

³⁷Bu konuda ayrıntılı bilgi için bkz. *Özkorkut, K., Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Anonim Şirketlerin Denetiminde Yeni Bir Dönem: Bağımsız Denetleme Kuruluşları, Serbest Muhasebeci Malî Müşavirler ve Yeminli Malî Müşavirler, Batider, 2005, C. XXIII Sa. 2, s. 31 vd.; Kaya, Mustafa İsmail: Büyük Pay Sahiplerinin Azınlığı Ortaklıktan Çıkarma Hakkı (Squeeze-Out Right), EÜHFHD, C. XI, Sa. 1-2 (2007), s. 307 vd.*

Gazetede yayımlanmıştır. Bu Karar ekinde I ve II sayılı listede belirlenen ve bazı ölçekleri yakalayan şirketler ve grup şirketler bağımsız denetim kapsamına alınmıştır. 28.03.2013 tarihinde kabul edilen Gümrük Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına dair 6455 sayılı Kanun'nun 80. maddesi ile yukarıda belirtilen I ve II sayılı listede yer alan denetime tabi olan şirketler dışındaki bütün anonim şirketler de denetime tabi tutulmuştur. Bu konudaki ayrıntılı düzenlemelerin Gümrük ve Ticaret Bakanlığı tarafından hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca çıkarılacak yönetmelikle belirleneceği öngörülmüştür. Kanunun denetçinin sorumluluğuna ilişkin hükümleri, bu fıkra uyarınca denetim yapacak denetçilere de kıyasen uygulanır.

6102 sayılı TTK'nın 400. maddesine göre, denetçi, bağımsız denetim yapmak üzere, 01.06.1989 tarihli ve 3568 sayılı Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanununa göre ruhsat almış yeminli mali müşavir veya serbest muhasebeci mali müşavir unvanını taşıyan ve Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumunca yetkilendirilen kişiler ve/veya ortakları bu kişilerden oluşan sermaye şirketi olabilecektir (TTK m. 400).

660 sayılı KHK'da “kamu yararını ilgilendiren kuruluşların” denetiminin sadece bağımsız denetim kuruluşları tarafından yapılabileceği hükme bağlanmıştır. Dolayısıyla, bu kuruluşlarda bağımsız denetçilerin (YMM, SMMM) denetçilik yapma yetkisi bulunmamaktadır.³⁸

Denetçilerin sorumluluğu 6102 sayılı TTK'nın 554. maddesinde düzenlenmiştir. Söz konusu maddede, şirketin ve şirketler topluluğunun yılsonu ve konsolide finansal tablolarını, raporlarını, hesaplarını denetleyen denetçinin kanuni görevlerinin yerine getirilmesinde kusurlu

³⁸“Kamu yararını ilgilendiren kuruluşlar”, KHK'nın 2/I-ğ maddesinde; “halka açık şirketler, bankalar, sigorta, reasürans ve emeklilik şirketleri, faktoring şirketleri, finansman şirketleri, finansal kiralama şirketleri, varlık yönetim şirketleri, emeklilik fonları, ihraççılar ve sermaye piyasası kurumları ile faaliyet alanları, işlem hacimleri, istihdam ettikleri çalışan sayısı ve benzeri ölçütlere göre önemli ölçüde kamuoyunu ilgilendirdiği için Kurum tarafından bu kapsamda değerlendirilen kuruluşlar” şeklinde tanımlanmıştır.

hareket etmesi halinde, hem şirkete hem de pay sahipleri ile şirket alacaklılarına karşı verdikleri zarardan dolayı sorumlu olacağı hükme bağlanmıştır. Kusuru iddia eden ispatlayacaktır.

660 sayılı KHK'da da denetçilerin sorumluluğuna ilişkin bir düzenleme mevcuttur. KHK'nın 24. maddesine göre, bağımsız denetim kuruluşları ve bağımsız denetçiler; denetledikleri finansal tablo, bilgi ve raporlara ilişkin olarak hazırladıkları bağımsız denetim raporlarının denetim standartlarına aykırı olması ile bu raporlardaki yanlış, eksik ve yanıltıcı bilgi ve kanaatler nedeniyle doğabilecek zararlardan hukuken sorumludurlar. 660 sayılı KHK'nın 24. maddesinde, 6102 sayılı TTK'nın 554. maddesinden farklı olarak kusur şartından açıkça bahsedilmemiştir.

Bağımsız denetim kuruluşları ve bağımsız denetçiler, verdikleri hizmetlerden doğabilecek zararları karşılamak amacıyla genel şartları Hazine Müsteşarlığı'nca belirlenecek sorumluluk sigortasını yaptırmak zorundadır.

660 sayılı KHK'nın 3. maddesine göre, Kamu Gözetim Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu Karamnamede belirtilen görevleri yerine getirmek üzere kamu tüzel kişiliğini haiz ve idari özerkliğe sahip, Başbakanlıkla ilişkili bir kamu kurumudur. Başbakan, bu kurumun, yönetimi ile ilgili yetkilerini gerekli gördüğü takdirde bir bakan eliyle yürütebilir. 26.11.2011 T. ve 28124 K. sayılı RG'de yayımlanan tezkere ile bu kurum Maliye Bakanlığı ile ilişkilendirilmiştir.

660 sayılı KHK ile, Kurul üyelerinin atanması açısından hükümete bağımlı bir Kurum oluşturulmuş olsa da, çalışma şekli ve karar alma süreci açısından özerk ve bağımsız bir kurum oluşturma hedeflenmiştir. Zira KHK'nın 8. maddesinin 1. fıkrasında, Kurulun görevini yaparken bağımsız olduğu, hiçbir organ, makam, merci ve kişinin Kurulun kararını etkilemek amacıyla emir ve talimat veremeyeceği açık bir şekilde ifade edilmiştir. Yine Kurul Başkan ve üyelerinin süreleri dolmadan herhangi bir nedenle görevlerine son verilemez.

5. Malvarlığının Korunmasıyla İlgili Düzenlemeler

Sermayenin korunması ilkesinin anonim şirketler hukukundaki itibarlı konumu, Kara Avrupası'nda son yıllarda sorgulanmakla birlikte büyük çoğunluk, sınırlı sorumluluk sisteminin sermayenin korunması ilkesi olmadan ayakta kalamayacağını, bu nedenle ilkenin hâlâ anonim şirketler hukuku açısından vazgeçilmez nitelikte olduğunu kabul etmektedir³⁹. Gerçekten de anonim şirketlerde alacaklılara karşı tek teminat, şirket malvarlığı olduğundan, malvarlığın ve bu malvarlığın bir parçası olan şirket sermayesinin korunması büyük önem taşımaktadır.

Anonim şirketlerin malî durumunun iyi olması nasıl pay sahipleri, çalışanlar, alacaklılar gibi bazen sayıları milyonları bulan çok geniş bir çevreye yarar sağlıyorsa, malî durumunun bozulması hâlinde de aynı kişiler ve ülke ekonomisi bundan zarar görmektedir. Anonim şirketin borçlarından dolayı yalnız malvarlığı ile sorumlu olması ve pay sahiplerinin de şirket borçlarından şahsen sorumlu tutulmaması, şirket sermayesi ve malvarlığının korunmasının önemini özellikle şirket alacaklıları açısından daha da artırmaktadır.

6102 sayılı TTK'da anonim şirket sermayesinin eksiksiz teşekkül etmesini ve korunmasını sağlayıcı çok sayıda hüküm öngörülmüş ve bu hükümlere aykırı genel kurul ve yönetim kurulu kararlarının butlanla sakat olduğu kabul edilmiştir⁴⁰. Bu kapsamda sermayenin korunması ilkesi açık bir şekilde kabul edilmiştir. Yine özellikle anonim şirketin kuruluşuna ilişkin maddelerin gerekçelerinde de sermayenin korunması ilkesine vurgu yapılmıştır. Söz konusu ilke, anonim şirketlerde sınırlı sorumluluğun bir sonucu olarak nitelendirilmiş ve şirket alacaklılarının korunması amacı açıkça ifade edilmiştir⁴¹. Ancak anonim şirketin malvarlığının korunmasının alacaklıların yanında pay sahiplerinin ve şirketin çıkarına olduğu dikkate alındığında, ilkenin yalnızca şirket alacaklılarını koruduğu şeklinde bir sonuca varılmaz.⁴²

³⁹Bkz. 6102 sayılı TTK'nın Genel Gereğesi, 58 nolu paragraf.

⁴⁰Bkz. TTK 391.1.c., TTK m. 447.1.c.

⁴¹ Bkz. Genel gereğçe, Nr.57 ve 66.

⁴²Bkz. *Şehirali* (Kırca/Manavgat), s. 126; *Paslı*, s. 218.

*6102 sayılı TTK'da sermayenin korunması amacıyla öngörülen başlıca emredici hükümler şunlardır:*⁴³

- Asgarî sermaye tutarına ilişkin hüküm (m. 332)⁴⁴,
- Şirketin TTK'nın 379. vd. maddelerine aykırı olarak kendi hisse senetlerini iktisap edemeyeceği ve rehin olarak alamayacağına ilişkin hükümler (m. 379 vd.),
- Esas sermayeyi oluşturan payların tamamının kurucular tarafından esas sözleşmede taahhüt olunduğunun, esas sözleşmenin altında yer alan bir noter şerhi ile onaylanmasına dair hüküm (m. 341)⁴⁵,
- Aynî sermaye konulabilecek malvarlığı unsurlarına ilişkin hüküm (m. 342)⁴⁶,
- Aynî sermaye ile kuruluş sırasında devralınacak işletmelere ve ayınlara, mahkeme tarafından atanan bilirkişilerce değer biçilmesine dair hüküm (m. 343)⁴⁷,
- Nakden taahhüt edilen payların itibarî değerlerinin ödenmesine ilişkin hüküm (m. 344)⁴⁸,

⁴³ Bkz. *Karasu*, Emredici Hükümler İlkesi, s. 68 vd.

⁴⁴ Alacaklılara güvence sağlamak amacıyla birçok AB üyesi asgarî sermaye rakamını yükseltmiştir. Asgarî sermaye olmadan sınırlı sorumluluk olmaz düşüncesi Avrupa'da hâlâ hakimdir. Bkz. TTK Genel Gereğe, 60 nolu paragraf.

⁴⁵ Söz konusu hüküm, sağlıklı bir kuruluşun gereği olan sermayenin korunmasına ilişkin denetimi, noter aşamasında başlatmakta, kuruluşta sorumluluk taşıyan kişiler arasına noteri de katmaktadır. Madde notere imzaların onayı yanında, payların tamamının kayıtsız ve şartsız taahhüt olup olmadığını inceleme görevini vermektedir. Taahhüdün şartsız ve taahhüt konusunun da yüksüz olması gereği, 335. ve 342. maddelerde öngörülmüştür. Bkz. TTK'nın 341. maddesinin gerekçesi.

⁴⁶ Bu hükümde, üzerinde sınırlı aynî bir hak, haciz veya tedbir bulunan, nakden takdir ve devrolunamayan ayınlara anonim şirkete sermaye olarak konulması, sermayenin korunması ilkesi ile bağdaşmaz bulunmuştur. Söz konusu maddenin 2. fıkrasında, 128. maddeye yapılan atıfla, sermaye olarak konulan para dışındaki değerlerin korunması amaçlanmıştır.

⁴⁷ 6762 sayılı TTK'nın 283. maddesi ve 303. maddesinin ikinci fıkrasıyla benzerlikler taşıyan bu hüküm, aynî sermaye ile kuruluş sırasında devralınacak işletme ve ayınlara, mahkeme tarafından atanan bilirkişilerce değer biçilmesi uygulamasını, sağladığı güvenlik sebebiyle devam ettirmekte, böylece sermayenin korunması ilkesinin gereğini yerine getirmektedir. Bkz. TTK'nın 343. maddesinin gerekçesi.

- İtibarı değerinden aşağı bedelle pay çıkarılamayacağına ilişkin hüküm (m. 346),
- Kuruculara, şirket sermayesinin azalması sonucunu doğuracak bir menfaatin tanınmasına ilişkin esas sözleşme hükümlerinin geçersizliğine ilişkin hüküm (m. 348 f. 1),
- Kurucular tarafından, kuruluşa ilişkin verilen beyana dair hüküm (m. 349)⁴⁹,
- Şirketin tescilinden itibaren iki yıl içinde bir işletme veya aynın, sermayenin onda birini aşan bir bedel karşılığında devralınmasına veya kiralanmasına ilişkin sözleşmelerin, genel kurulca onaylanıp ticaret siciline tescil edilmedikçe geçerli olamayacağına ilişkin hüküm (m. 356 f. 1),
- Pay sahiplerinin şirkete borçlanma yasağına ilişkin hüküm (m. 358)⁵⁰,
- Sermayenin kaybı veya borca batık olma durumunda, yönetim kurulunun alması gereken tedbirlere ilişkin hüküm (m. 376)⁵¹,

⁴⁸ Söz konusu maddenin 1. fıkrasında, nakit karşılığı pay taahhüt edilmiş olması hâlinde, pay bedelinin en az yüzde yirmibeşinin, tescilden önce ödenmesi zorunluğu açıkça öngörülerek, pay bedelinin ne oranda ne zaman ödenmesinin şart olduğu konusundaki belirsizlik, ortadan kaldırılmıştır. Kalan sermaye borcunun, tescili izleyen yirmidört ay içinde ödenmesi şartı ile de sermayenin korunması ilkesine uygun hareket edilmiştir. Primin tamamının ödenmesi zorunluluğu ile bir yandan taksidin mümkün olup olmadığı tereddüdünün ortadan kaldırılması, diğer taraftan da özvarlığın güçlendirilmesi amaçlanmıştır. Bkz. TTK'nın 344. maddesinin gerekçesi.

⁴⁹ Kuruluş ister nakdi ister aynı nitelikte olsun kurucular kuruluş beyanı vermekle yükümlüdür. Denetimin vazgeçilemez bir parçası olan kuruluş beyanının amacı, kamuyu aydınlatarak sermayenin korunmasını sağlamak, şirketin kurucuların menfaatine, bir anlamda kötüye kullanılmasına engel olmak; genel olarak yolsuzlukları önlemek; kuruluşun denetlenmesini kolaylaştırmak ve sorumluluk davalarına akışkanlık kazandırmaktır. Bkz. TTK'nın 349. maddesinin gerekçesi.

⁵⁰ Söz konusu hükümlerle pay sahiplerinin şirkete karşı borçlanmalarının yani, sermaye taahhüdü dâhil, birçok iş ve işlemlerde şirket kasasını kullanmalarının, kişisel harcamalarını bu kanaldan yapmalarının, hatta şirketten para çekmelerinin engellenmesi amaçlanmaktadır. Bkz. TTK'nın 358. maddesinin gerekçesi.

⁵¹ Bu hükümlerle pay sahiplerinin, alacaklıların, sermaye piyasası aktörlerinin yatırımları ve genel ekonomik menfaatlerinin korunması amaçlanmıştır. Bkz. TTK'nın 376. maddesinin gerekçesi.

- Sermayenin korunması ilkesini gözetmeyen yönetim kurulu kararlarının bâtil olduğuna ilişkin hüküm (m. 391, f. 1b),
- Yönetim kurulu üyelerinin, onların yakınlarının ve ortağı oldukları şirketlerin, şirkete karşı borçlanamayacağına ilişkin hüküm (m. 395 f. 2)⁵²,
- İç kaynaklardan yapılan artırım hariç, payların nakdî bedelleri tamamen ödenmediği sürece sermaye artırılamayacağına ilişkin hüküm (m. 456 f. 1),
- Sermaye artırımında yönetim kurulunun beyan verme yükümlülüğüne ilişkin hüküm (m. 457),
- Bedelleri tamamen ödenmemiş olan paylar için hamiline yazılı pay senetlerinin çıkarılamayacağına ilişkin hüküm (m. 484 f. 1),
- Bedelleri tamamen ödenmedikçe nama yazılı pay senetlerinin hamiline yazılı pay senetlerine dönüştürülemeyeceğine ilişkin hüküm (m. 485 f. 2),
- Bedeli tamamen ödenmemiş bulunan nama yazılı bir payı iktisap eden kimsenin, pay defterine kaydedilmekle şirkete karşı geri kalan pay bedelini ödemekle yükümlü olduğunu öngören hüküm (m. 501 f. 1),
- Hazırlık dönemi faizi dışında (m. 510), esas sermaye için faiz ödenemeyeceğine ve kâr payının ancak net dönem kârından ve serbest yedek akçelerden dağıtılabileceğine ilişkin hüküm (m. 509),
- Yönetim kurulu üyelerine kazanç payları dağıtılmasının şartlarına ilişkin hüküm (m. 511)⁵³,

⁵² Söz konusu hükme göre, “Yönetim kurulu üyesi, onun 393 üncü maddede sayılan yakınları, kendisinin ve söz konusu yakınlarının ortağı oldukları şahıs şirketleri ve en az yüzde yirmisine katıldıkları sermaye şirketleri, şirkete nakit veya ayın borçlanamazlar. Bu kişiler için şirket kefalet, garanti ve teminat veremez, sorumluluk yüklenemez, bunların borçlarını devralamaz. Aksi hâlde, şirkete borçlanılan tutar için şirket alacaklıları bu kişileri, şirketin yükümlendirildiği tutarda şirket borçları için doğrudan takip edebilirler.”

⁵³ Söz konusu hükme göre, “Yönetim kurulu üyelerine kazanç payları, sadece net kârdan ve ancak kanunî yedek akçe için belirli ayırım yapıldıktan ve pay sahiplerine ödenmiş

- Kanunî yedek akçe ayrılması ve kullanılmasına ilişkin hükümler (m. 519, 520).

6. Kamuyu Aydınlatma ve Şeffaflık İle İlgili Düzenlemeler

6102 sayılı TTK, kurumsal yönetim anlayışına, sadece pay sahipleri ile şirket yönetimi arasındaki menfaat çatışmasında olumlu rol oynayacak bir çözüm gözüyle bakmamış, onu yalnız pay sahiplerinin konumlarını güçlendirici bir önlemler paketi olarak değerlendirmemiş; şirketin denetlenmesini sadece pay sahiplerinin, finansal menfaatlerinin güvencede olup olmadığının, yatırımlarının iyi yönetilip yönetilmediğini onlar cephesinde incelenmesi olarak ele almamış, şirkete sadece bu menfaatin varlığı tekelliğine takılmamış, kavrama, şeffaflık çerçevesinde daha geniş bir açıdan, menfaat sahipleri yönünden de yaklaşmıştır.⁵⁴ Bu kapsamda Yeni TTK'nın 1524. maddesi ile Kurumsal Yönetim İlkeleri'nin şeffaflık bloğunun ileri düzeyde uygulanması amaçlanmıştır.

Kurumsal yönetim ilkesinin sacayaklarından biri olan şeffaflık, ticarî sır niteliğindeki bilgiler hariç olmak üzere, şirket ile ilgili yönetsel ve malî bilgilerin, zamanında, doğru, eksiksiz, anlaşılabilir, yorumlanabilir ve düşük maliyetle kolay erişilebilir bir şekilde kamuya duyurulmasını ifade eder.⁵⁵ Şirketin malî yapısının denetime elverişli biçimde oluşturulması ve malî yapı ile ilgili alınan kararların izlenebilir olması, bu ilke açısından büyük bir önem taşımaktadır. Bu kapsamda 6102 sayılı TTK'da anonim şirketler için öngörülen bağımsız denetim yükümlülüğü, bu ilkenin hayata geçirilmesine büyük bir katkı sağlayacaktır.

Kamuyu aydınlatma ve şeffaflık hükümleri çerçevesinde elde edilen bilgiler sayesinde sermaye piyasası aktörleri, şirketin iktisadî yapısı, ekonomik durumu ve faaliyetleri ile yönetici ve hâkim pay sahiplerinin elde ettikleri menfaatler hakkında daha sağlıklı bir değerlendirme yapma imkânı bulurlar. Şirketin nihaî sermaye ve kontrol yapısının tam, doğru ve

sermayenin yüzde beşi oranında veya esas sözleşmede öngörülen daha yüksek bir oranda kâr payı dağıtıldıktan sonra verilebilir.”

⁵⁴ Tekinalp, Alacakaptana Armağan, s. 637.

⁵⁵ Bkz. Paslı, s. 74.

şeffaf bir şekilde bilinmesi, gerek mevcut pay sahiplerinin pay sahipliği haklarının kullanılması bakımından, gerekse potansiyel pay sahiplerinin yatırım kararlarını vermesi açısından çok önemlidir. Bu yolla sermaye piyasasının açıklık ve güven içinde işleyişi sağlanmış olur⁵⁶. Yatırımcılar, şirketlerin kamuyu aydınlatma yükümlülüğü çerçevesinde açıkladıkları bilgiler sayesinde, yatırımlarının şanslarını ve risklerini daha iyi değerlendirme imkânı bulurlar. Şirketin malî ve idarî durumundan memnun olmadıkları takdirde şirketteki hisselerini zamanında satarak zarara uğramaktan kurtulmaya çalışırlar. Bu nedenle şirket yöneticileri yatırımcıların menfaatlerini dikkate almak zorunda kalırlar. Bu durum yatırımcılara şirket yönetimi üzerinde dolaylı bir etkiye sahip olma imkânı da sağlar⁵⁷.

Kamuya duyurulan finansal bilgiler ne kadar zamanlı ve fiyatlara yansıyan bilgi olursa, yatırımcıların piyasaya güvenlerinin o denli artacağı açıktır. Bu nedenle finansal raporlama konusu 6102 sayılı TTK ile yeniden düzenlenmiştir. Yeni düzenleme ile artık işletmelerin muhasebelerine, Uluslararası Finansal Raporlama Standartları ışığında hazırlanan Türkiye Muhasebe Standartları uygulanacaktır⁵⁸. Böylece Türk uygulamasının bu alanda uluslararası toplumla ve piyasalarla bütünleşmesi sağlanarak hesap verebilirlik ve şeffaflık yönünde büyük bir adım atılmıştır.

6102 sayılı TTK, bağımsız dış denetime tabi olan sermaye şirketleri için bir internet sitesi oluşturma ve bu sitede şirkete ait önemli bilgilerin yer alması zorunluluğunu getirerek, dış denetime tabi olan şirketler

⁵⁶ Ünal, O. K., Sermaye Piyasası Hukuku ve Mevzuatı, 1. Bası, Ankara 2005, s. 366 vd.; Karasu, s. 93.

⁵⁷ Bkz. Turanboy, Insider Muameleleri, Ankara 1990, s. 188.

⁵⁸ TTK'nın 515. maddesinde, finansal tabloların Türkiye Muhasebe Standartlarına uygun bir şekilde hazırlanması gerektiği açıkça ifade edilmiştir. Söz konusu hükme göre, "Anonim şirketlerin finansal tabloları, Türkiye Muhasebe Standartlarına göre şirketin malvarlığını, borç ve yükümlülüklerini, öz kaynaklarını ve faaliyet sonuçlarını tam, anlaşılabilir, karşılaştırılabilir, ihtiyaçlara ve işletmenin niteliğine uygun bir şekilde; şeffaf ve güvenilir olarak; gerçeği dürüst, aynen ve aslına sadık surette yansıtacak şekilde çıkarılır."

açısından kamuyu aydınlatma yerine şeffaflık kavramını ön plana çıkarmıştır. Şeffaflık kavramı, kamuyu aydınlatma kavramının aksine halka açık anonim şirketleri merkez alan bir anlayışın değil, bilgi toplumu yaklaşımının bir ürünüdür. Şeffaflık, pay sahiplerinin ve sermaye piyasasında rol sahibi tüm aktörlerin tam ve zamanında bilgilendirilmesini hedefler. Bu sitede herkese erişim olanağı, menfaat sahiplerine de erişim hakkı tanınmıştır. Erişim olanağı, anonim şirkette, pay ve menfaat sahiplerinin ihtiyaç duyduğu inter-aktif bilgileri edinmesi, bunu belirleyen ve değerlendiren şirketin projeksiyonlarının irdelenmesi, çeşitli ilişkileri açıklayan bilgiye ulaşabilmesi anlamına gelmektedir. Erişim hakkı ise, bu olanağın engellenmesi durumunda bunun dava yoluyla sağlanmasını ifade eder⁵⁹. Erişim hakkının ihlâl edilmesi hâlinde, yani internet sitesinde yer alması gerekli bir içeriğin sitede bulunmaması hâlinde, bunun siteye konulmasının dava hakkı ile desteklenmiş olması, kurumsal yönetim bakımından önemli ve etkin bir açılamdır⁶⁰. Erişim hakkı sayesinde, sermaye piyasası aktörleri, özellikle yatırımcılar, ihtiyaç duydukları şirket bilgilerine, finansal tablolara, denetleme raporlarına, genel kurul toplantısı çağrılarını ile belgelerine herhangi bir engelle karşılaşmadan ulaşabilecekler ve kararlarını bu bilgilere göre verebileceklerdir⁶¹.

6102 sayılı TTK'nın bağımsız dış denetime tabi sermaye şirketleri için bir internet sitesi oluşturma ve bu sitede şirkete ait önemli bilgilerin yer alması zorunluluğunu getirmesi ile, bu şirketlerde yönetimde şeffaflık ve bu suretle de yönetimin keyfi kararlar alması büyük ölçüde engellenecek ve daha nesnel ve hesap verebilir bir yönetimin oluşması sağlanacaktır.

7. Emredici Hükümler İlkesi

6102 sayılı TTK'nın 340. maddesine göre, *“Esas sözleşme, bu Kanunun anonim şirketlere ilişkin hükümlerinden ancak, Kanunda buna açıkça izin verilmişse sapabilir. Diğer kanunların, öngörülmesine izin verdiği tamamlayıcı esas sözleşme hükümleri o kanuna özgülenmiş olarak*

⁵⁹ Tekinalp, Alacakaptan'a Armağan, s. 644.

⁶⁰ Tekinalp, Alacakaptan'a Armağan, s. 645; Karasu, Emredici Hükümler, s. 101.

⁶¹ Tekinalp, Alacakaptan'a Armağan, s. 644; Karasu, Emredici Hükümler, s. 101.

hüküm doğururlar.” 6762 sayılı TTK’ya göre, Kanun’da açıkça yasaklanmayan her konu, kural olarak esas sözleşme ile düzenlenebilirken, TTK’nın 340. maddesine göre, esas sözleşme, anonim şirketlere ilişkin hükümlerden ancak Kanun’da açıkça izin verilmesi hâlinde sapabilmektedir. Söz konusu düzenleme ile anonim şirketlere ilişkin hükümlerin kural olarak emredici olduğu kabul edildiğinden, Yeni TTK’ya göre, anonim şirketlerde sözleşme özgürlüğü ilkesinin değil, “emredici hükümler ilkesi”nin geçerli olduğu söylenebilir⁶².

Yeni TTK, Türk anonim şirketlerinin yapılanmalarını ve çalışma düzenlerini aile şirketi modelinden çıkarmayı ve kurumsallaştırmayı bir hukuk politikası olarak benimseyerek, emredici hükümler ilkesini halka açık anonim şirketler yanında, kapalı tip anonim şirketler açısından da kabul etmiştir.

Emredici hükümler ilkesinin en önemli amacı, anonim şirketlerin esas sözleşmelerine belli bir standart getirerek, hukukî güvenlik⁶³, açıklık ve öngörülebilirliği sağlamak, mevcut ve müstakbel pay sahiplerinin, alacaklıların ve işçilerin menfaatini korumaktır⁶⁴. Emredici hükümler ilkesi ile her anonim şirketin iç ve dış ilişkilerine ilişkin hukukî durumu, anlaşılabilir, öngörülebilir ve karşılaştırılabilir olmaktadır. Bu ilke sayesinde, sermaye piyasası aktörlerinin her şirketin sözleşmesini inceleme ve değerlendirme külfeti ortadan kalkmakta ve bu amaçla harcanan zaman ve masraflardan tasarruf edilmektedir⁶⁵. Özellikle, bir anonim şirkette pay sahibi olmak isteyen kişilerin, asgarî bazı haklara

⁶²Ayrıntı bilgi için bkz. *Karasu*, Emredici Hükümler, s. 43 vd.

⁶³Her hak veya hürriyetin kazanılması ve kullanılmasında olduğu gibi, sözleşme özgürlüğünün de birtakım sınırlamalara tâbi kılınması hukukî güvenlik bakımından kaçınılmazdır.

⁶⁴Bkz. *Hirte*, H., Die aktienrechtliche Satzungsstrenge, Kapitalmarkt und sonstige Legimation versus Gestaltungsfreiheit, in: Lutter/Wiedemann (Hrsg.) Gestaltungsfreiheit im Gesellschaftsrecht, Deutschland, Europa und USA, ZGR Sonderheft 13, Berlin, New Yorg 1997, s. 61, 64 vd.; *Hüffer*, AktG, § 23 Rn. 34; *Karasu*, Emredici Hükümler, s. 45

⁶⁵*Wiesner*, Zur Deregulierung des Aktienrechts, WM 1988, s. 1841 vd.; *Spindler*, G., Deregulierung des Aktienrechts?, AG 1998, s. 58 vd.

sahip olacaklarını bilmeleri, bu şirketlere, dolayısıyla sermaye piyasasına olan güveni artırmaktadır⁶⁶.

Kurumsal yönetim ilkeleri, pay sahipleri ve diğer menfaat sahiplerinin korunmasını sağlamaya yönelik önemli bir adım olmakla birlikte, bu ilkelerin anonim şirketi, hâkim pay sahiplerinin etki alanından tamamen uzaklaştırdığı söylenemez. Kurumsal yönetim ilkelerinin uygulanması sonucunda, anonim şirketin şeffaf ve hesap verebilir bir yapıya sahip olması, menfaat sahiplerinin haklı çıkarlarının adil bir şekilde gözetilmesi ve yöneticilerin sorumluluk rejiminin rasyonelleştirilmesi sağlanacaktır. Ancak anonim şirket, kurumsal yönetim ilkelerinin uygulanması kaydıyla yine hâkim pay sahiplerinin iradeleri doğrultusunda yönetilecektir. Ayrıca kurumsal yönetim ilkeleri emredici hükümler ile güvence altına alınmadığı sürece, anonim şirketlerdeki nesnel adaletin ve menfaatler dengesinin çoğunluk lehine bozulmasının önlenmesi mümkün değildir. Anonim şirketlerde, çoğunluk pay sahipleriyle azlık pay sahipleri arasında çok büyük menfaat çatışmalarının yaşandığı ve bu çatışmada, yönetim kurulunun, kendisini seçen çoğunluk pay sahiplerinin tarafında olduğu bilinen bir gerçektir. Bu noktada emredici hükümler ilkesi, çoğunluğun istediği hükümleri esas sözleşmeye koymak suretiyle güçsüz pay sahiplerini zarara uğratmasını önleyici bir rol oynamaktadır. Yani emredici hükümler ilkesi, kurumsal yönetim felsefesinin en gerçekçi bir şekilde somutlaştırılmasıdır⁶⁷.

⁶⁶ Karasu, Emredici Hükümler, s. 44.

⁶⁷ Tekinalp, Alacakaptan'a Armağan, s. 651; Karasu, Emredici Hükümler, s. 105.

SONUÇ

Uluslararası alanda "*corporate governance*" terimi ile anılan kurumsal yönetim ilkeleri, esasında hisse senetleri borsada işlem gören anonim şirketler için öngörülmüştür. Ancak diğer anonim şirketlere ve tüm işletmelere hatta yönetim ve denetimin olduğu her kuruma ve kuruluşa, nihayet Devlete de tavsiye edilecek bir kapsam ve yaygınlık kazanmıştır. Türk hukukunda da kurumsal yönetim ilkesi, 6102 sayılı TTK'nın kabulünden önce sadece sermaye piyasası hukukuna tâbi olan anonim şirketler, hatta bu şirketlerin bir kısmını oluşturan "pay senetleri menkul kıymetler borsasına kote olmuş anonim şirketler" için gündeme gelmiştir. 6102 sayılı TTK ise, kurumsal yönetim anlayışını hem halka açık hem de kapalı tip anonim şirketler bakımından kabul etmiştir. Yeni Kanun kurumsal yönetim felsefesinin nesnel adelet, hesap verilebilirlik, şeffaflık, kurumsal ve toplumsal sorumluluk gibi ilkelerini anonim şirketler hukukunun kuramsal ve dogmatik düzeninin bir parçası haline getirmiştir.

Ayrıca 6102 sayılı TTK ile emredici hükümler ilkesi kabul edilerek, kurumsal yönetim felsefesi en gerçekçi bir şekilde somutlaştırılmıştır. Zira bu ilke çoğunluğun istediği hükümleri esas sözleşmeye koymak suretiyle güçsüz pay sahiplerini zarara uğratmasını önleyici bir rol oynamaktadır.